



salomonum
spec.





67.
DISSERTATIO INAUGURALIS CRITICO - EXEGETICA
DE
SCHILO A IACOBO
PRAEDICTO

Genes. XXXXVIII, 10.

QVAM
IVSSV AMPLISSIMI PHILOSOPHORVM
ORDINIS

PRO
GRADV DOCTORIS PHILOSOPHIAE
RITE AC LEGITIME CONSEQVENDO

PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI
DIE MAII ANNI MDCCCXXIII.

SVBMITTET

IO. WOLFGANG. CONRADVS LINCK

FIRMASENSA - HANOICVS.



68.

GISSAE,
apud IOANNEM IACOBVM BRAVN, acad. typogr.

DISSECTATIO IN VI. LIBRIS. GREGORIO. THEOLOGICA

DE

SCHEILO A IACOBO
PRADICTO

DE ANNO 1771

IN

UNIVERSITATE PHILOSOPHICA
ORDINE

ET

GRADU DOCTORIS PHILOSOPHIAE
RITAE AC LEGITIME CONSERVANDO

PUBLICO EXAMINE SUB
DNI MARI ANTONI CATHOLICANI

PRaesidis

IOHANNIS WOLFGANGI COHRADII LINKE

PRaesidis



1771

IOHANNIS WOLFGANGI COHRADII LINKE



SERENISSIMO. PRINCIPI.
AC. DOMINO.
DOMINO.
LVDOVICO. VIII.
HASSIAE. LANDGRAVIO.
PRINCIPI. HERSFELDIAE. COMITI.
CATTIMELIBOCI. DECIAE. ZIEGENHAINAE.
NIDDAE. HANOVIÆ. SCHAVMBVRGI. ISENBVRGI.
AC. BYDINGAE. RELIQA. CAESAREI. RVSSICI.
S. ANDREAE. ET. REGII. BORVSSICI.
AQVILAE. NIGRAE. ORDINIS.
EQVITI.

PRINCIPI. AC. DOMINO. SVO.
CLEMENTISSIMO.
NVTRITORI.
LONGE. INDVLGENTISSIMO.

HOC. QVALECVNQVE.

SVORVM. STVDIORVM. SPECIMEN.

SVMMAE. ANIMI. OBSERVANTIAE. TENVE. PI-
GNVS. CONSECRAT. ET. HVMILLIME. OFFERT.
PRO. SINGVLARIBVS. PARITER. AD. HVNC. VS-
QVE. DIEM. IN. PATREM. SVVM. AC. SE.
CLEMENTISSIME. COLLATIS. BENEFICIIS. *MUNI-*
FICENTISSIMO. PRINCIPI. GRATIAS. PER-
SOLVIT. ANIMO. QVAM. DEVOTISSIMO. PRECES.
AD. SVPREMVM. NVMEN. FVNDENS. ARDEN-
TISSIMAS. VT. LONGAM. ANNORVM. SERIEM.
REBVS. MORTALIBVS. SALVVM. SOSPITEM.
OMNIQVE. FELICITATE. AC. GLORIA. CVMVLA-
TVM. INTERESSE. IVBEAT. *PATRIAE. PA-*
TREM. PRINCIPVM. DECVS. CVIVS. VL-
TERIORI. CLEMENTIAE. DEMISSA. MENTE.
SESE. COMMENDAT.

PRINCIPI. SVO. SERENISSIMO.

AC. DOMINO.

LONGE. CLEMENTISSIMO.

DEVOTISSIMVS. SVBIECTISSIMVSQVE.

IO. WOLFG. CONRADVS, LINCK.



GENES. XXXXVIII, 10.

לא יסור שכבת מיהודה ומחקק מבין רגליו עד כי יבא שילה ולו יקהח
עמים

Quum tota, in qua hoc vaticinium continetur, sectio; illustre a praeclarum de diuina pentateuchi origine exhibeat testimonium, fata enim populo iudaico hic praedicit moribundus vates, quae multis post seculis impleta vidit serior posteritas: ita etiam in genuino oraculi & cuiusuis illius effati sensu detegendo omnes omnium temporum interpretes bene multa inuenere impedimenta, prae primis autem de magna, qua comma decimum inuoluatur, obscuritate, quam saepissimae iactae sunt quaerelae.

Quamuis quidem complures sacrarum pandectarum enarratores hunc vexatissimum locum explicatum iuerint, longe tamen a se inuicem discedunt tamque varias & diuersas illius proferunt
A inter-



interpretationes, vt summa veluti inter illos, qui agmina ducunt, linguarum obseruetur confusio. Quilibet fere aliam illius. dedit enodationem, vel aliam saltem ingressus est viam, qua nodum huncce soluere effatoue lucem asferre laboraret.

Si autem dicendum, quod res est, licet eruditionis & ingenii laude praeclari, moderati etiam sensuque exegetico nonnunquam praediti hermeneutae dicto nostro explicando nebulisque dispellendis manus admouerint, nullum tamen vnum, quod pace virorum doctissimorum dixerim, omni ex parte mihi satisfecisse, multum quidem ex eruditis illorum scriptis me didicisse, ingenue profiteor. Quam ob rem cum apud me constituissem meis ipse oculis tam arduam rem inspicere, haec qualiscunque exorta est commentiuicula. Praecipua enim, quod cuilibet accuratius rem consideranti facile erit ad intelligendum, obscuritatis causa in difficillimae vocis *שילה* rite definienda potestate collocanda videtur. Diuerso nempe modo a diuersis legitur vocula, vnde prono alueo fluit, quod inter commentatores de illius origine & significato obseruatur sententiarum diuortium, quamlibet quidem alias adhuc accedere rationes, infra videbimus.

Tribus igitur momentis nostra absoluetur exercitatio. *Primo* in varias vocis inquiremus lectiones, *deinde* potiores adducemus nominis interpretationes, quibus *denique*, nostri animi sententiam modeste adiungemus.

§. II.

Quoniam itaque in vera vocis lectione stabilienda cardo rei verti videtur, animum nunc ad id applicare inuabit, vt variis qui hic inueniuntur legendi modis sub examen vocatis, genui-



numinum eruere tentemus. *Quatuor* hic nobis occurrunt lectionum variantium species, si discesseris ab illa, quam textus impressus exhibet. *Alii* nempe legerunt שלו siue שלה quod illi est, siue cui illud est, *alii* שי לו munera ei, *alii* שילה missus vel mittendus, *alii* denique dantur, apud quos שלומיה Salomon scriptum fuisse videtur.

§. III.

Primam lectionem puta שלו siue שלה sequuntur inter veteres interpretes Syrus, Arabs in Polygl. Onkelos, Paraphrastes Hierosolymitanus, Alexandrini, Aquila, Symmachus, Theodotion. Quibus adduntur Codex Ebraeo-Samaritanus eiusque Paraphrasis. Vt eo melius hanc auctoritatem diiudicare possis, non piget, loca ex his auctoribus adscribere, licet ob defectum typorum ebraeo caractere etiam in reliquis Orientalium linguis vti cogar.

Arabs Polygl. אלו און יגוי אלדי הו לה vsque eo dum veniat is cuius ipse est.

Syrus עדמא דנאתא מן דרילה הי vsque donec veniat is, cuius illud est.

Onkelos. עד דיתי משיחא דרילה היא מלכותא vsque quo veniat Messias cuius est regnum.

Targum Hierosolymitanum. עד זמן דיימו מלכא משיחא דרדייה תיא vsque ad tempus quo veniat rex Messias, cuius est regnum.

Codex Ebraeo-Samaritanus ponit pro שלה, שלה.

Paraphrastes eius ita vertit locum: לא יסמי שבט מיהורה ומנגד: מבין סרריו עד הלא ייתי שלה & ductor e medio ordinum illius, vsque quo veniet שלה.

Alexan-



Alexandrimi, έως αν ελθῃ τα αποκειμενα αυτω.

Theodorion, έως εαν ελθῃ τα αποκειμενα αυτω. a)

Aquila, έως αν ελθῃ ω αποκειται. b)

Symmachus, έως αν ελθῃ ω αποκειται. c)

Mirifice autem in LXX. variant patres, alii nempe legunt τα αποκειμενα αυτω, alii δ αποκειται alii ω αποκειται. Vltimum quidem legendi modum inuenies apud Iustinum in Apologia secunda. Eius verba sunt: *Τμητρον εν εσιν ακριβως εξετασαι και μαθειν, μεχρι τινος ην αρχων και βασιλευς εν Ιουδαιις ιδιος αυτω, μεχρι της φανερωσεως Ιησῃ Χριστῃ τε ημετερι διδασκαλυ, και των αγνοκμενων προφητειων εξηγηται, ως προεβηθη υπο τε θεω αγιω προσητικη πνευματος δια τε Μωυσεω, μη εκλειθειν αρχοντα απο Ιουδαιων έως αν ελθῃ ω αποκειται το βασιλειον.* Legit autem δ αποκειται quod *repositum est*, Origenes d) qui hoc modo locum adducit: *εν εκλειθει αρχων εξ Ιουδα, εδε ηγμενος εξ Ισραηλ έως αν ελθῃ δ αποκειται.* Consentit Eusebius Comment. in Psalmos. e) vbi existant verba: *εως αν ελθῃ δ αποκειται*, in margine autem apposuit Montfaucon L. ω αποκειται. Cyprianus autem legit τα αποκειμενα aduersus Iudacos. Plures hic adducere superfedeo. Quamuis quidem

- a) Hunc ita legisse testis est Drusius in Annot. in Pentateuch. apud Critt. Sacr. p. 422.
- b) Aquilam ita legisse restatur Eusebius Demonstr. Euang. p. 370. & 372. v. Origenis Hexapla ex Editione Bernhardi de Montfaucon, vbi hoc affirmatur T. I. p. 54.
- c) l. c. obseruat vir doctissimus se in schedis suis hanc lectionem scriptam reperisse, vnde autem prodierit nescire.
- d) v. eius Commentarium in Matth. p. 219.
- e) v. ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΜΦΙΛΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΨΑΛΜΟΥΣ in collectione noua Patrum & Scriptorum graecorum &c. quam edidit Bernardus de Montfaucon Parisiis 1706. T. I. p. 416.



dem Clericus putet, hanc varietatem inde ortum trahere, quod *τα ἀποκειμενα* *αὐτῷ* in margine exposita fuerint per *ὡ ἀποκειται* sc. βασιδεια, ideoque genuinam lectionem esse *τα ἀποκειμενα*; sequenti autem tempore textui irrepsisse *ὡ ἀποκειται*: tamen alia docet ex Iustino, Manfaucō a) quod nempe ab illo in Dialogo cum Tryphone sit obseruatum, *ὡ ἀποκειται* veram esse lectionem versionis LXX. viralis, id quod etiam annotauit Grotius in commentario ad h. l. b).

§. IV.

Ad secundam nunc progredior vocis nostrae variantem lectionem, qua scilicet pro *שילה* legitur *שי לו*. Adducit illam R. Salamo Iarchi c) En verba eius: *עד כי יבוא שילהי מלך* המשיח שהמלוכה שלו וכן חרגמו אנקלוס ומדרש אגדה שי לו שנאמר *יובלו שי למורא* i. e. vsque dum veniat Schilo h. e. rex Messias, cuius est regnum & ita interpretatur Onkelos, sed in Midrasch Aggada legitur *שי לו* *munera ei* sicut dicitur afferte munera terribili. Locus exstat. Pf. XVI. 13. Quae lectio etiam defendi videtur in Bereschit Kezara sect. 79. vbi, testante Raymond d) huiusmodi datur vocis explicatio. *עד כי יבא שילה* שעתידין אומות העולם להביא דורון למשיח בן דוד שני כעת ההיא *שי לו*, nam futurum est, vt gentes mundi adferant munera Messiae filio Davidis, secundum illud dictum: Tempore isto afferentur munera Iehouae Zebaoth.

B

§. V.

a) l. supra citat.

b) v. Critt. Sacr. T. I. p. 426.

c) v. Biblia sacra hebraica & chaldaica cum Masora, quae critica hebraeorum sacra est, magna & parua ac selectissimis hebraeorum interpretum commentariis &c. studio fido & labore indefesso Io. Buxtorffii Basileae 1618. fol.

d) Pug. fid. P. 2. p. 241.



§. V.

Pedem promoueo ad *tertiam* lectionis varietatem, illam nempe, qua pro שילה legitur שיליח qui mittendus est. Teneat hanc vulgatus interpres, vertens: *donec veniat, qui mittendus est.* Ex quo satis apparet, illum pro nostro ה legisse ח, cum alias nullo modo hanc dare potuisset expositionem. Fauent huic lectioni praeter Romanae ecclesiae asseclas etiam nonnulli e nostratibus, de quibus infra.

Supereat adhuc illa lectio, qua pro textuali substituitur שלומה Hanc habuisse videtur Arabs quidam, qui, testis est Durellus, * pro שילה in codice suo vertit שלימאן Soliman. Quod autem ad testes lectionis biblicorum impressorum attinet, videmus, quod textui nostro adstipulentur ex antiquioribus interpretibus Jonathan & Arabs Erpenii; hic quidem retinuit שילה vertens עלי אן יגו שילה *vsque quo veniat Sibilo*; ille autem hoc modo locum παραφραζει: עד זמן די ייתי מלכא משיחא זעיר בנן *vsque ad tempus, quo veniat rex Messias paruulus filiorum eius.* Apparet ex verbis זעיר בנן illum stare pro textu nostro & voculam ita reddidisse, vt complures ex nostris & Iudaeorum interpretibus vocem שילה vertunt. Huic auctoritati accedit, quod omnes huc vsque collati publicique iuris facti codices hebraei manuscripti amicissime cum nostro textu conspirent.

Si

*) v. The hebrew text of the parallel Prophecies of Jacob and Moses relating to the XII. tribes with a translation and notes and the various lections of near XL. manuscripts, to which are added 1) The Samaritain Arabic version of those passages, and part of an other arabic version made from the Samaritain text neither of which have been before printed 2) a Map of the Land of promise 3) an append containing IV. dissertations by D. Durell principal of Hertford College Oxford 1763. 4t. mai.



§. VI.

Si igitur nunc disquiremus, quae vera nobis videatur vocis lectio; facile quilibet hoc nobis dabit, lectionis של יל pariter ac illae, qua שלומה scriptum fuisse veri simile est, valde infirmam esse auctoritatem. Illa quidem genium rabbinicum maxime olens nullis plane innititur rationibus. Ne vllus quidem codex illi fauet, ipsis antiquiorum Iudaeorum interpretationibus repugnat. Sed missis his, loca alia S. C. certe abtorto collo ad hanc lectionem illustrandam rapiuntur, quae textui prorsus contraria est. Haec quidem textui ipsi nullam vim inferret, nullus autem quoque, praeter codicem, ex quo Arabicae versionis a Durello citatae auctor translationem confecit, adduci potest testis, qui pro של יל legerit שלומה, quod quidem Arabem nostram in suo codice scriptum inuenisse iam ex hoc elucere videtur, quoniam Arabum שלیمان Soliman, pro quo olim etiam שלום Salamon scribere solebant, idem est ac Hebraeorum שלמה

Licet quidem illa quam tertio loco posuimus, lectio של יל sive של יל nullum habeat testimonium, nisi Vulgatae versionis auctoris, quem si hoc loco credis Hieronymum, sane magis adhuc debilitatur illius auctoritas, cum hic ipse in operibus suis Alexandrinis accedat. In Commentario enim, quem in Ezechielem scripsit, haec de loco nostro extant verba: „Defecerat enim princeps de Iuda & dux de Israel, donec veniret, cui repositum est, & ipse erit expectatio gentium, a). Quod si lectionem של יל pro genuina & reliquis praeferenda habuisset,

B 2

non

a) v. Hieronymi Opera T. V. Comment in Ezech. c. XVII. p. 363. editionis quae auctoritate Senerissimi Principis Friderici ducis Saxoniae Francofurti & Lipsiae prodit MDCLXXXIV. fol.



non vana spe vltiorem illius defensionem saltem enodationem expectaueris, quum illius tempore Alexandrinae versionis lectio maxime fuisset vsitata. Sed nullibi aliquid huic simile reperire potuimus, potius ipse recedens valde vacillantem illam reddidit. Nihilo tamen minus fuerunt, qui pro illa pugnarunt, quum qui modum, quo lectio *שילה*, ex illorum sententia prorsus reicienda, pro *שילה* substituta fuerit, sibi enarrandum sumserunt. In quorum interpretum censum veniunt, vt praetermittam Cornelium a Lapide ad h. l. p. 307. Bonfrerium, & alios, Gabriel a Costa ^{a)} qui post Hieronymi aetatem lectionem *שילה* in *שילה* permutatam esse contendit, Gord. ^{b)} Huntlaeus qui hac via lectionem *שילה* Schiloach defendere tentat: „Olim, inquit, in hebraeo erat *שילה* Schiloach missus id est mittendus, verum Iudaei reuera non vno modo nomen Christi *Siloe* corruerunt, nam imprimis adiecerunt Iod litteram, deinde litteram Chet mutarunt in He & quia videbant, hoc esse contra Grammaticam, rursus dicunt He poni loco Vav. Atque haec omnia faciunt, vt ex nomine Messiae *Siloe* faciant nomen ciuitatis *Silo*, quo possent hanc prophetiam trahere vel ad regem Dauidem, vel ad Saul, vel ad Ieroboam, vel ad Nebuchodonozor. Ceterum fauet huic lectioni Grotius, ^{c)} qui consentientem habet *Flacium*. Ille quidem *שילה* aut variante dialecto aut Scriptura aberrante pro *שילה* positum putat, et hanc addit interpretationem: „Est ergo *Siloh* *ἀπεθαλμμένος* nomen maxime Messiae proprium, qui summa potestate atque auctoritate a Deo missus est. *Hic* autem eo declinare videtur, quod forsitan a Iudaeis esset substitutum ^{d)}.

Sed

^{a)} Comment. in Genes. XLIX. Tract. §. 180. p. 50.

^{b)} L. I. Epit. Controu. c. 10.

^{c)} Annot. in V. F. p. 53. & Critt. Sacr. T. I. p. 426.

^{d)} Cl. Script. S. P. I. c. 1143.



Sed dicunt quidem non demonstrant, nullum enim neque ex patribus neque ex alijs historiae annalibus locum afferre possunt, ex quo, quae affirmant, vltro modo probare possint. Potius multi ex doctissimis Iudaeis illis aduerfantur, cum non solum iam ante Hieronymum veteres interpretes vltro Messiam hic praedici fateantur, sed etiam multi qui post illius aetatem vixerunt. Quid autem quaeso profuisset Iudaeis talis corruptio? Estne שלח siue שלח non tam latae notionis vox quam שלח? Numquid illud minus detorqueri potest a cauillatore vel veritates auersario, quam hoc? Non crediderim. Cui plura contra hanc sententiam legere lubet adeat Glassium in Philol. sacr. p. 71. & 72. & Sixtinum Amamam Cens. V. V.

§. VII.

Sed num is, quem primo adduximus, legendi modus, scilicet שלח palmam nostri textus lectioni non praeripiat? nunc nobis erit inuestigandum. Testibus illius supra annumerauimus Theodotionem, quamuis illum omiserit Montefalconius. Quo iure id a viro doctissimo factum sit, nos sane nescimus, quum Eusebius, ex quo etiam sine dubio hausit Drusus supra laudatus, illum LXX. secutum esse, plane & distincte doceat. Verba eius: Ουδε προτερον παυσονται του Ιουδαϊων Ιθνου αρχοντες και ηγεμενοι, η την των Ιθνων προσδοκιαν ελθειν και τα αποκειμενα τω προφητευμενω. Ταυτα δε ομοιως τοις Εβδομηκοντα και ο Θεοδοτιον ηγημενευ. Non minus confirmat Eusebius, Symmachum legisse ω αποκειται dicens: ταυτησγον, loquitur de tribu Iudae, ουτε την Ιθουσιαν κατα τον Συμμαχον περιαιρεθησεται θεσπιζει, εως αν ελθη, Φησιν, ω αποκειται, και αυτον εσεσθαι των Ιθνων προσδοκιαν. α)

Nunc accedamus ad lectionem ipsam quam sane auctores

B 3

haud

α) vide Eusebii demonstr. Euang. I. VIII.



haud parui nominis tuentur. Quam ob causam etiam omnibus aliis illam praeferre haud dubitavit R. S. *Larabi a)* qui ita in hunc locum commentatur: ער כי יבא שילה' מלך המשיח vsque dum veniat שילה rex Messias, cuius est regnum. Erravit igitur Grotius, qui L. V. de Veritate R. Christ. hunc doctorem Iudaeum שילה per בנו exposuisse affirmat. Assentitur etiam *Angelus Caninius b)* hanc proferens interpretationem: cuius siue cui omnia sunt. Ad quem significatum illustrandum arabicum אלה Allahu in medium profert prorsus idem cum שילה significare contendens. Lapsum esse Caninium quilibet facile concedet, cui modo considerare lubet, quod haec duo vocabula, tam illorum significatus, quam originis ratione habita, nihil prorsus inter se habeant commune. Illud enim arabicum, cui potestas *Numinis colendi* subiecta est, descendit ab אלה *coluit adoravit*; hoc autem שילה notionem *cui omnia sunt* sustinere affirmat ipse, proin idem illud esse cum pronomine שילו in dubium non vocat. Fauet huic lectioni etiam b. Baumgartenius in notis vniuersali mundi historiae ex Anglicana lingua translatae adiectis c).

Quamuis autem, si de hac lectione in vniuersum quaestio est, multi veterum interpretum illam tueantur, tamen rationes adfunt, quae genuinam eandem esse, dubitare suadent. *Primo* enim ne vllus quidem in libris Moſis occurrit locus, vbi שילו pro לו possum reperitur, nullum plane illius vocabulae exemplum adduci potest, quae demum in libris post Baby-

a) vid. Buxtorfii Biblia supra citata.

b) vid. Angeli Caninii Disq. in loca aliquot N. T. apud Critt. Sacr. T. VII. p. 1952.

c) v. allgemeine Welt - Historie II. p. 239.



Babylonicam captiuitatem scriptis vsu venit, saltem ante Davidis tempora prorsus ignota videtur. *Deinde Codex Samaritanus* eiusque *Verfio*, legunt quidem שלה sed quod pro שלי id quod ei est vocem reputarint, ego quidem nullo modo credere possum, quum illorum lingua prorsus respuat ש pro אשר, pro quo illi ponunt vel ד vt Syri vel אשר. Hic igitur codex eiusque Paraphrasis potius contra lectionem שלי quam pro illa pugnare videntur. Littera ם autem apud illos, inde forsitan omissum est, quod illam pro matre lectionis reputarunt, quam, ceu puncta vocalia illos minime scribere constat, etiam neglexerunt, de vera vocis potestate incerti, vel proprium nomen illam habentes. Saltem ex dictis hoc inferri posse persuadeor, Samaritanos minime a parte illorum stare, qui vocem vt שלו, quod illi est siue cui est legerunt. *Praeterea* autem ה pro ו lectum fuisse, ego nullus dubito, cum non in nostro solum capite illius existant exempla v. c. versu nostrum textum sequente, vbi עירה legitur pro עירו & סוהה pro סוהו; sed in compluribus etiam aliis sacrorum oraculorum dictis. Porro autem quid obstat, quo minus credamus, ם ab illis etiam pro matre lectionis habitum fuisse, prae primis cum illo tempore, quo interpretes, vixerunt, qui primo hanc variationem proponunt; lingua hebraea vita communi loqui desierat; & vt mihi videtur haec lectio vocis שילה illis placuit, quia vera vocis indoles ipsis ignota שלי autem frequentissimum erat, ideoque hanc lectionem eligere non dubitarunt, cum melior ipsis in mentem non venerit. Firmat hanc opinionem Iarchi, vir inter Iudaeos longe doctissimus, qui lectionem שילה retinet, & tamen ita interpretatur, ac si scriptum esset שלי. Ait enim: עד כי יבא שילה. vsque quo veniat שילה rex Messias cuius שלו est regnum. Ex hoc patet illum scriptioe mini-



minime in dubium vocata legisse שלו quod facere nullo modo potuisset, nisi pro matre lectionis reputasset. Haud obscure id etiam docet Aben Esra qui de אומריו שלו inquit etiam docet ארמית כמעטו שלו *a*). Sunt, qui secundum paraphrasin chaldaeam dicunt שלו significare שלו. Quid igitur impedit, quo minus illos interpretes eodem modo vocem שלו legisse credamus, prae primis si considerare velimus, quod supra commemorauimus, שלו tunc temporis, quo bibliorum versiones confectae sunt, vltimatissimum, facillime pro שלו substitui potuisse.

Aliae autem ex textu ipso desumptae rationes superesse videntur, quae huic lectioni repugnant. Licet enim facillime concedamus ה pro ו in similibus casibus poni, tamen id minime rem hic conficit, quod saepissime sibi persuadent interpretes. Non enim tollit magnam illam ellipsin, quae cuique leuiter attento obuenit, cuius certe exemplum nullam adducere potuerunt huius lectionis fautores; loca quae proferunt, nimis probant, quod statim videbimus. Deest enim secundum hanc legendi rationem, nominatiuus rei illius de qua sermo est, haud mediocriter certe momenti res, quippe quae totius vaticinii sensum determinat. Certe quod de lectione Alexandrinorum iam obseruauit *b*) Basnagius, eodem iure de lectione שלו ipsa »dicendum esse credo: »Afin de découvrir un sens juste dans ces »paroles, il faut remplir le hiatus le vuide. Quod fatetur vir doctissimus de hiatus in LXX. id etiam valet de nostro textu, si legamus שלו. Quod si autem שרבו repetendum putes, tunc minime video, quo pacto Messias vel in vniuersum rex ex Iudae posteris hic innui possit, quod tamen probatum eunt hi interpretes. Si enim Messias ex Iudae tribu oriri

a) vid. Buxtorfi bibl.

b) Basnage Histoire des Juifs I. IV. ch. 20. §. 5.



oriri debuit & ipsum secundum hanc explicationem regnum & omnia manebant, tunc certe illo adueniente non desere reges ex Iuda descendentes, quod tamen dicto contrarium est, sed ipse Messias regnum in hac tribu continuauit. Praeterea nullo modo שבט hic subintelligi potest nisi duplicem vocis significatum in eadem periodo statuere velis; & quis hoc feret? Sceptrum enim siue regnum mundanum tempore Iacobi & longis postea temporis interuallis omnibus rite electis & ex Iudae tribus ortis regibus erat ἀποκαταστασιν. Nonne vaticinium exhibere debet notas, illi soli proprias, in quo impleatur, quis autem illas hic reperire potest? qui quaeso, hac lectione ac interpretatione, hic praedictus a quouis Iudaeorum rege dignosci potuit? Locum illustraturi adducunt commentatores dictum illud *Ezechielis*

XXI, 27. עוה עוה אשימנח גם זאת לא היה עד בא אשר לו המשפט ונחתני
Iniquitatem, iniquitatem, iniquitatem remouebo, etsi hoc prius non fier, quam ueniet ille, qui iudicii mei sententiam exsequetur, & cui hoc faciendum commissi. Certe quo iure de hoc loco sibi gloriari possint interpretes, id me acutiores iudicent. Meo quidem iudicio magis facit ad sententiam illorum diruendam, quam stabiliendam. Lectio אשר לו pro שלו certe hic non obtinet, potius posterius hic legimus. Deinde subiectum minime deest, quod tamen in nostro loco saltem lectione שלו pro genuina habita omnes fatentur. Forsan hiatum nostri loci ex hoc Ezechielis effato supplere lubet? idcircone משפט in Iacobaeo oraculo subaudiendum statuamus? Certe ipsi huius lectionis fautores hoc minime dicent; tamen qui rigidiores aduersarium hoc molientem cohibere possint, ego minime perspicio, quam sibi ipsi hanc libertatem permittant suoque genio indulgentes subintelligant, quidquid illis in mentem venit. Sed missis his tamen hoc nobis dandum esse arbitramur, hanc lectionem textus nexui aduersari illaque seruata, sensum plane dubium



& ambiguum reddi eodemque lubrico interpretandi genere quid- quis ex quouis sacri codicis oraculo inferri posse, veritatemque, exosis viam latam pandi diuina effata in omnes partes detorquendi. Quamuis igitur non eorum numero accenseri velim, qui vbique textum, quem in bibliis impressis reperimus, contra omnes medelas criticas, argumentis quibus ytraque pars nititur minime pensitatis, defendere tentant, tamen allatae rationes me mouent, hic lectionem nostri textus genuinam agnoscere eandem- que reliquis anteponere.

§. VIII.

Sed qualis *notio* subiecta est huic voci שילה? Hic magna nobis occurrit interpretationum multitudo, quarum auctores & defensores mirandum in modum sibi inuicem repugnant, & sane non tam facile erit has magnas componere lites earumque causas tollere. Tentemus itaque, quoad eius nobis facere licebit. Hoc consilio palmarias loci commentationes earumque magni nominis tutores strictim exponentes, quid nobis statuendum videretur, breuiter docebimus.

§. IX.

Sunt nempe, qui vatem diuinitus afflatum magnum illum Israeliticæ gentis ducem ac liberatorem *Mosen* prædicere credunt. *Alii contra* de vrbe *Siluntis* Iacobum loqui sibi persuadent. Dissentiunt *alii* qui, primum illum quem Deo iubente Iudæe tribus populo dedit, regem *Dauidem* hic promitti contendunt. Non minus feliciter rem suam agere sibi videntur, qui superbissimum illum Babylonie regem iudaicæque rei politicæ ac publici religionis cultus destructorem *Nebuchodonosorem* a Patriarcha diuinari existimant. Repugnant *alii*, qui *Ieroboamum*, *alii* qui *Saulem*, *alii* qui *Salomonem*, *alii* qui *Abiam* hic quaerunt. His autem omnibus contradicunt illi, qui *Messiam* hic prophetari argumenta adducant, varia denuo agmina constituentes.

Deni-



matur. Primus qui huius expositionis mentionem iniecit, est *Aben Esra* in commentationibus suis in *Genesim a)* ubi de nostro loco verba faciens inter alias sententias etiam hanc recenset. Ait: יש מי שפירש אותו על עיר שילה ויפרש יבוא כמו ובא השמש שילה או עד כי יבא קץ שילה *Sunt, qui interpretantur illud scilicet de urbe Siluntis & ut in illa phrasi, occidit Sol, siue donec veniat finis Siluntis.* Erravit igitur *Hillerus, b)* qui *Aben Esram* ipsum hanc sententiam suam fecisse contendit, quod minime ex hoc loco dici poterit, ubi inter varias dicti interpretationes, quae ipsi cognitae erant, etiam hanc affert, nullo autem modo docet an illi assentiat, nec ne.

Huic sententiae repugnat autem, quod *Silo* nomen urbis proin foemininum minime coniungi possit cum verbo masculino, quod tamen hic adest יבוא, deinde autem בוא quidem dicatur de occasu Solis ex idea Orientalium, nullibi autem de interitu urbis hoc verbum usurpari solum sit. His autem accedit, quod etiam vaticinio ipsi repugnet haec explicatio, quum longo tempore post urbem Siluntis dirutam adhuc floruisse tribus Iudae quin maiorem splendorem nacta, quam antea. De hac urbe quidem locum etiam intelligit *Lipmannus c)* alium autem sensum dicto inesse affirmans hanc suppeditat explicationem ער כי יבוא שילה donec venerint Siluntem quo sensus itaque esset; Iudae tribum habituram esse sceptum, vsque quo veniret *Siluntem*. Nemo quidem inficiari potest, urbem hanc interdum eodem modo scribi, quo nomen in dicto nostro occurrens, quod iam observavit *S. R. LILIENTHALVS* in codice Regiomontano & etiam legitur in quibusdam librorum impressorum editionibus quo refer illas, quas curauerunt *Nisselius Lugd. B. CIOSICLX.* & *Munsterus Basil. CIOSICXLVI.* ad Iudae.

a) vid. *Buxtorffii biblia supra citat.*

b) vid. *Hilleri diff. de Sebilo p. 4.*

c) *Nissachou n. 46. p. 27 edit. Haefp.*



Judic. XVIII, 31. In codice *Regiomontano* autem saepius adhuc hoc modo urbis nomen scriptum venit, loca sunt *Ios.* XVI, 6. 1. *Sam.* IV, 4. 1. *Reg.* II, 27. 1. *Sam.* VI, 3. Nihilo tamen minus, qui in itinere per deserta hoc Iacobi vaticinium impletum sit, ego minime perspicio. Quamuis enim *Num.* X, 14. reliquis tribubus Iudae familia praecesserit, tamen eodem modo in expeditione in Cananitas, Rubenitae Gaditae & dimidia pars tribus Manasse in fronte exercitus collocati primi in hostem impetum fecere, & demum post Iosuae obitum illam tribum Deo iubente primam aciem tenuisse sacra oracula tradunt; ex quo patet, eandem antea hanc praerogativam non habuisse sibi constantem. Quomodo enim Deum consulere potuissent, quis mortuo Iosua agmen duceret; si hoc iam antea huic tribui fuisset praecipuum. Attamen quae de sceptro & legislatoria potestate praedicat vates, prorsus hic defuerunt, quod etiam cum strictissima illa per deserta Theocratia minime constare potuisset. Improprio autem sensu accipere שׁבט mihi toti oraculi nexui, praeprius autem versui nono repugnare videtur, ubi certe imperium huius tribus distinctius declarare non potuisset Iacobus, cuius autem per totum iter in terram promissum nec vestigium nec volam deprehendimus.

Nostris autem temporibus calculum huic sententiae adiecit S. R. TELLERS *b*). Quamuis quidem vir celeberrimus inter sacrarum literarum narratores praecipuum locum occupet, tamen aperte confiteor, me viri doctissimi opinioni in hac re non accedere posse. Quae autem praeter illa, quae supra annotavimus, adhuc monenda essent diligentius excussa sunt a viris celeberrimis

C 3

S. R.

a) v. *Lilienthalii Commentar. Critica* in 2. *Codd. MS. Regiomont 1770. l. 1.*

b) v. *Viri doctissimi Notae Criticae & exegeticae in Genes. 49. p. 130.*



S. R. LILIENTHALIO a) & S. R. ERNESTI b) & ab *Anonymo auctore c)*.

Secessionem faciunt ab his, qui quidem de vrbe SILVNTAE sermonem in nostro oraculo esse contendunt Iacobum autem metaphoricè loquentem innuere per Schilo IEROBOAMVM Silunte vinctum, sibi persuadent. Afferitur haec dicti explicatio in libro *Chaskuni s. Glossis marginalibus Bibl.* fol. 70. d). Refellunt autem hanc *sublimem* metaphorae speciem sacrarum litterarum testimonia, quae IEROBOAMVM neutiquam *Silunte* sed *Sichemi* electum docent e). Eiusdem ponderis est alia interpretatio, de *Abia* Silonita, qui veste IEROBOAMI in XII. partes diuisa decemque illorum ipsi redditis regnum Israelis illi promissit. Quam longe petita sit haec dicti interpretatio quilibet facile videt. Nihil prorsus in illo continetur; quod in *Abiam* quadret & quis quaeso sub nomine vrbs intelliget hominem inde oriundum? Præterea regia potestas longius tempus adhuc post *Abiam* in tribu Iudae durauit quam ante illum, hac dignitate ornata erat.

SAVLEM porro quem *Silunte* vinctum affirmant, alii e Iudaeis hic praedicti asserunt f). Sed nihil de hac vinctione Silunte facta loquuntur sacrarum litterarum paginae. Deinde autem nullum imperium regium habuit Iudae tribus ante *Savlem*, quomodo ergo vates dicere potuit illam retenturam esse summum imperium vsque ad tempus, quo Saul rex Israelis vngeretur?

§. XII.

De DAVIDE autem interpretatur locum *Aben Esra, g)* qui his verbis illum exponit: *לא יסור שכט גרולה מיתרה ער שכא יוד שהוא מלכות יהודה* *non recedet sceptrum dignitatis a Iuda, donec veniat David, qui fuit principium regni Iudae, i. e. qui fuit primus rex ex Iudae posteris.* Quale autem quaeso sceptrum dignitatis habuit Iudae tribus antequam Dauides rex electus esset? *Mose* quidem gentis duce, illa
mi.

a) vid. Gute Sache der goettlichen Offenbahrung T. XIII. p. 148.

b) v. N. Theologische Bibliothek P. VII. Sect. III. p. 299.

c) Prüfung der Tellerischen Erklärung über Genes. 49, 10. non quis? sed quid? 1758.

d) Testatur id Heluicus in Vindicatione Vaticanii Iacobaei *Genes. 49. v. Critt. Sacr. T. VI. p. 115.*

e) i. Reg. XII, 1. 2. 20.

f) v. B. LUTHERVM T. 8. Jen. Germ. fol. 66. von den jüden und ihren Lügen.

g) v. Buxtorffii biblia h. l.



minime gloriari potuit haec familia, nullum illius regiminis exhibent exemplum libri huius prophetae. An autem tempore Iosuae siue Iudiciorum Silent de hoc litterae sanctiores. Taccam, regiam potestatem, cum? Silent de hoc litterae sanctiores. Taccam, regiam potestatem, quae saltim per totum oraculi nexum a iudiciali curatius distinguitur, inter Iudices fuerunt complures ex aliis tribubus v. gr. *Ebul, Gideon, Elon, Iair, Abdon, Simson, Samuel* & postea inter reges iam ante DAVIDEM fuerat Saul. Ergo ante DAVIDIS aetatem, quem Aben Esra putat *Schilo*, defuit hic principatus, Dauidem ergo minime innuere potuit Iacobus. Qui enim potuisset praedicere, sceptrum & potestatem rei publicae administrandae mansuram esse penes Iudae posteros, vsque quo veniret Dauides, qui primus tamen ex illa tribu dignitate regia ornatus est. His de causis credo, dubius haerebat *Kimchius*, an de *Dauide* locus explicandus sit, an de *Messia*; seu videre est in libro *radicum*, ubi ait: **והתבואה על דור שהוא משבט יהודה או על המשח** *Propheta autem est de Dauidе, qui ex tribu Iudae fuit, vel de Messia.*

SALAMONEM autem in nostro oraculo praedictum asserit *R. Nifsim*, quem inducit *Abarbanel a)* ipsique assentiri videtur. Verba eius: **וכפי הדרך הזה נראה לי יותר נכון לפרש שילה מגזרת וידבר אתו בשלי ויכהו שם על השל שהוא לשון פשיעה ועון ואמר שלא יסור שבט מיהודה וגוי על שיבא חטאו שהוא פשע שלמה שאחר זה יסור ממנו שבט המלכות שהיה לו על כל ישראל אבל עכין לו יקחת עמים ר"ל שישארו עמו שני השבטים והוא יהודה ובנימן אשר ננה בשם עמים.**

Videmus itaque significatum nostri *שילה* hic deductum a *של* & *שלי* vt igitur transgressio & quidem SALOMONIS a Iacobo hic praedicta statnatur. Quommodo autem *שילה* idem sit vel esse possit cum *שלי* nullo modo probauit *Abarbanel*, neque probari potest. Deinde autem longum post SALOMONEM tempus continuauit sceptrum in tribu Iuda ergo non recessit. Quam frigida autem praeterea fit haec expositio: *Non recedet sceptrum a Iuda vsque quo veniat error eius nempe SALOMONIS nemo non videt.* Equius autem porro Iacobum dixisse crediderit: *Non recedet sceptrum a Iuda vsque &c.* si tantum vnum vel duos ex hac tribu in animo habuisset?

§. XIII.

Fuisse autem, qui HERODEM hic praedictum crediderunt, docet

a) v. R. *Isaaci Abarbanelis Commentarius in Pentateuchum Moysi ex Edit.*
H. I. van Baskuyfen. Hanoniae MDCCX.



ex Epiphonio T. I. l. 1. Haeres. 20. b. CHRISTIANI Academiae nostrae quondam decus a). En verba eius: "ἐκ τῆς τῆς τῆς ἐπὶ ἀκολουθίας, loquitur de dicto Genes. 49., quidam persuasum habebant, Herodem esse Messiam" Euthymius observat quoque in Matth. XII. "Herodiani genere quidem erant Iudaei: vehementer autem Herodem colebant, & ipsum esse dicebant Christum a Prophetis promissum". Nam quia propheta erat, tunc venturum esse Christum, quando deficeret, qui ex Iudaeis imperaret: defecerat autem in diebus Herodis, qui infans necauerat, ideo hunc esse suspicabantur, qui venturus expectabatur".

Long: autem a veritate aberrarunt, qui hanc sententiam foverunt. HERODEM enim nequidem ex gente Israelitica multo minus Iudae sanguine natum testis est Eusebius b) his verbis: Ἡρώδης ὁ Αντιπατρῶν καὶ Τετραπόλεως τῆν Ἰουδαίαν βασιλεύσας ὑπο τῆς Ῥωμαίων συγκλήτου Βασιλεὺς ἔρχομεθαί, πρώτος τε αὐτὸς ἐξ ἀλλοφύλου γένους βασιλεὺς τῆ Ἰουδαίας. Forsan autem obiciis: Herodes erat tamen rex Iudaeorum, ergo quod praedixit vates, valebit etiam de hoc? Respondemus, autem quae in hoc oraculo praedicuntur, pertinent solummodo ad tribum Iudae, nisi forsitan extra cohaerentiam dictum sumere velis, quod minime licet interpreti. Patriarcha alloquitur in hoc capite omnes, sed singulos pariter filios. Et nostro commate diuinat fata Iudae posteris peculiaria, de illius igitur nepotibus necesse est, intelligamus quidquid fortunae hic promittitur. Ne igitur quidem ad alias tribus has praerogatiuas referre licet, nedum ad hominem prorsus alienigenam.

§. XV.

De VESPASIANO autem locum explicare videtur Iosephus dicens: τοῦτο ἔπαυον αὐτὸς μάλιστα πρὸς τὸν πόλεμον, ἢν κρητὸς ἀμφιβόλος ὄμιος ἐν τοῖς ἡρώδης ἰστορίαις γραμμασί, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον, ἀπὸ τῆς χώρας τῆς αὐτῶν ἀρξῆς τῆς δικαιοσύνης. Τὸτο ἐῖ μὲν ὡς δικίον ἐξέλαστον, καὶ πολλὰς τῶν ὁσίων ἐπλανήθησαν πρὸς τὴν κρίσιν. Ἐδήλως δ' ἄρα περὶ τὴν Οὐιστωσίαν το λογιῶν ἡγεμονίαν ἀποδείχθαι ἐπὶ Ἰουδαίας ἀντακράτορος. Haec iste c).

Num Iosephus Imperatorem ad Iudaeas, haec scripserit, an vera ipse habuerit, quae protulit, inquirere nihil attinet. Hoc saltem obseruamus, nos huic interpretationi minime accedere posse iisdem moti rationibus, quibus praecedenti assensum denegare induci sumus.

Animus quidem fuerat, varios nunc perpendere modos, quibus de Messia oraculum exponendum ducunt interpretes; hisque absolutis nostram de schilo addere sententiam. Quam autem temporis ratio id non permittat, filium hic abruptimus, alii opportunitati reliqua seruaturi,

a) v. illius disp. III. de Pseudo-Messii variis p. 120.

b) Demonstr. Euang. l. VIII.

c) Iosephus de Bello Iud. Lib. VI. cap. 7. §. 4. p. 1283. Ed. Hudson.

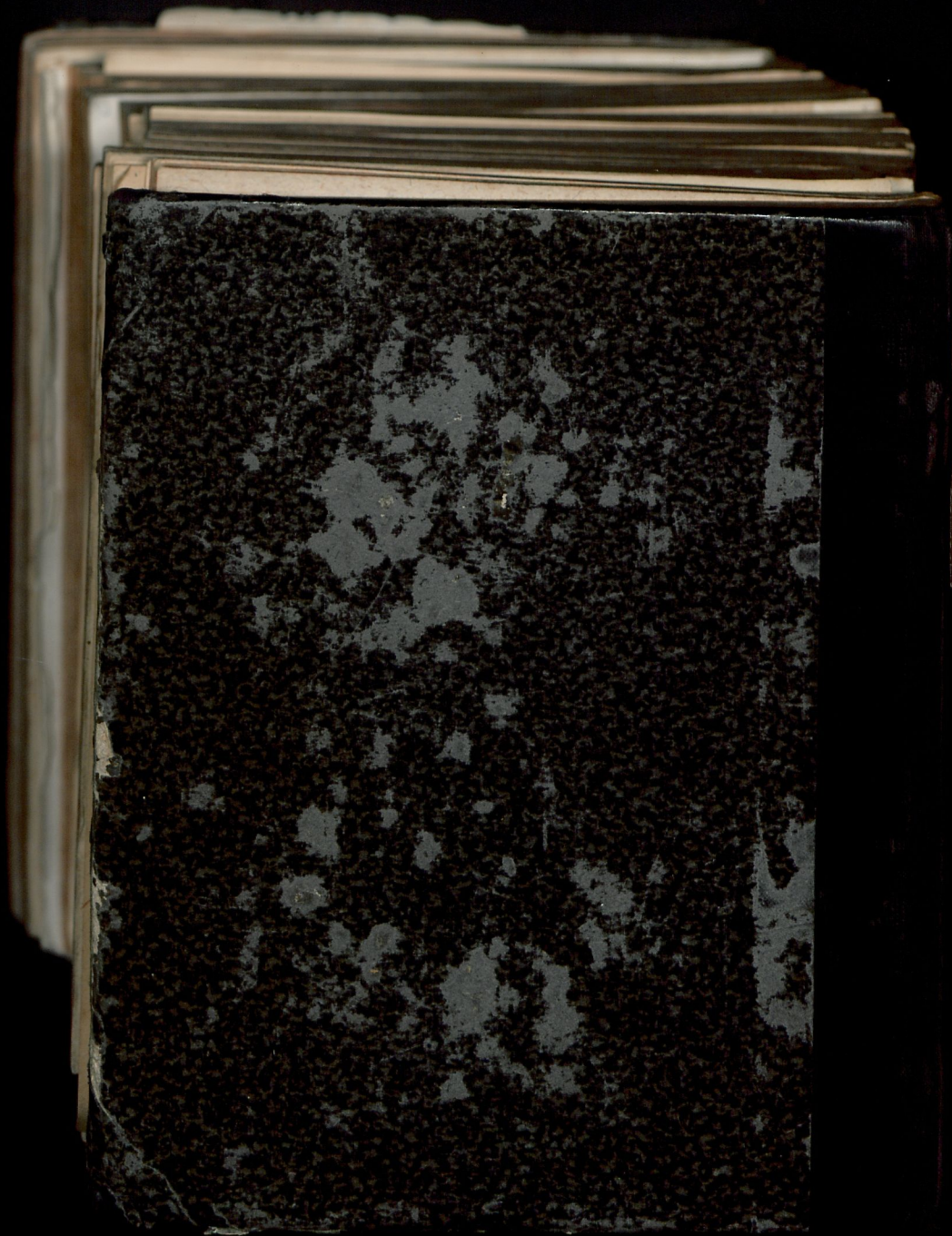
Fol 1297

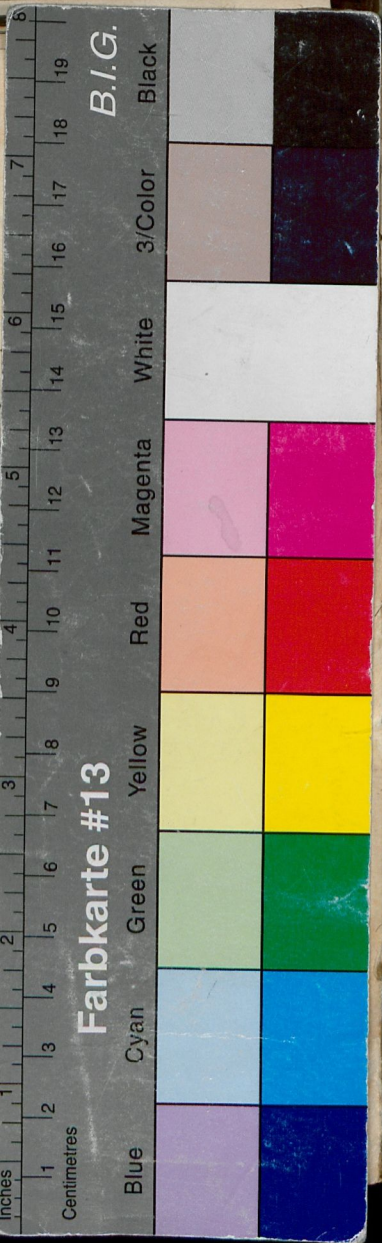
ULB Halle 3
003 006 867



f
SB







67.

DISSERTATIO INAUGURALIS CRITICO - EXEGETICA
DE
SCHILO A IACOBO
PRAEDICTO

Genef. XXXXVIII, 10.

QVAM
IVSSV AMPLISSIMI PHILOSOPHORVM
ORDINIS
PRO
GRADV DOCTORIS PHILOSOPHIAE
RITE AC LEGITIME CONSEQVENDO
PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI
DIE MAII ANNI MDCCCLXXXIII.
SVBMITTET
IO. WOLFGANG. CONRADVS LINCK
FIRMASENSA - HANOICVS.



6h.

G I S S A E,
apud IOANNEM IACOBVM BRAVN, acad. typogr.

